

การขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

THE MOVEMENT OF DEMOCRACY IN SECONDARY SCHOOLS
IN MUANG PHRAE DISTRICT, PHRAE PROVINCE

อรรถสิทธิ์ ข้างเขี้ยววงศ์ Auttasith Changchuaewong

สายันท์ อินันใจ Sayan Innunjai

พระครูโสภณกิตติบัณฑิต Phrakru Saponkittibundit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

attasith2013@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษากระบวนการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมปัญญา ๓ กับการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี ได้แก่ โดยการศึกษาเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า

1) การขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$)

2) หลักธรรมปัญญา ๓ มีความสัมพันธ์กับการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงมาก ($r = .827^{**}$)

3) ปัญหาอุปสรรค ได้แก่ เวลาการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอกับการพัฒนาประชาธิปไตย และหลักสูตรการพัฒนาและขับเคลื่อนประชาธิปไตยมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่

พลเมือง ข้อเสนอแนะ ได้แก่ สอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้มีความ
ตระหนักถึงความสำคัญในประชาธิปไตย

คำสำคัญ: การขับเคลื่อน ; ประชาธิปไตย ; โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This Article aimed to study 1) to study the propellent democracy of secondary schools in mueang phrae district, phrae province 2) to study the relationship between Dhamma Panya 3 and the driving of the democratic concept of secondary schools in Mueang Phrae District, Phrae Province 3) to study the problem. Obstacles and recommendations for driving the concept of democracy in secondary schools in Mueang Phrae District, Phrae Province. This research is a Mixed methods research, including quantitative research using exploratory research methods, and qualitative research using in-depth interview methods. The research results were found as follows;

1) The movement of democracy in secondary school in Muang Phrae District, Phrae Province overall at a high level ($\bar{x} = 3.69$).

2) The principle of Dhamma Panya 3 was related to the democratic concept movement of democracy in secondary school in Muang Phrae District, Phrae Province. Overall, the positive correlation was at a very high level ($r = .827^{**}$).

3) Problem and obstacle are include insufficient teaching time for democratic development. The democratic development focuses on the study of civic roles and duties. Suggestion is insert teaching and learning activities on democracy to raise awareness of democracy.

Keywords: The movement ; Democracy ; Secondary school

บทนำ

ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่ประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยการปกครองตนเองของประชาชนดำเนินการโดยผ่านตัวแทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนตามระเบียบวิธีที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ประชาชนจะมีสิทธิมีเสียงในการปกครองประเทศ ใน

การบริหารบ้านเมือง การออกกฎหมาย การตัดสินใจ และการกระทำทุกอย่างที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมโดยประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับความรู้ ทักษะหรือการฝึกปฏิบัติ วิถีประชาธิปไตยของประชาชน และจิตสำนึกประชาธิปไตย ถ้าประชาชนได้เรียนรู้ได้รับการฝึกฝน ปฏิบัติ มีทักษะและมีจิตสำนึกประชาธิปไตยที่ดีพอ ประชาชนก็จะรักหวงแหนประชาธิปไตย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554 : 16) ฉะนั้น จึงเป็นความชอบธรรมที่ประชาชนต้องมีสิทธิมีส่วนร่วมในวิถีทางและกติกากำหนดบ้านเมืองของตน ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 78 กำหนดให้รัฐส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชน ได้แก่ 1. มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2. มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ และการจัดบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น 3. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบรวมทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ออนไลน์)

นับจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นระบอบประชาธิปไตยของไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางอำนาจจากเดิมให้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นผู้ใช้พระราชอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินโดยตรง มาเป็นรัฐบาลที่รัฐสภาเป็นผู้จัดตั้งขึ้น โดยหลักการสมาชิกรัฐสภาต้องมาจากการเลือกตั้งทั่วประเทศ แต่ความเป็นจริงที่ผ่านมาการปกครองกลับไม่ได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างไปเท่าใดนัก อำนาจรวมศูนย์ก็ยังคงอยู่ที่รัฐบาลแม้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยอำนาจสูงสุดจะเป็นของประชาชน ประชาชนมีสิทธิที่จะปกครองตนเองและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนก็ตาม แต่ทุกวันนี้ประชาชนก็ยังไม่รู้จักใช้อำนาจอย่างแท้จริง เนื่องจากไม่เข้าใจความหมายของประชาธิปไตย ไม่รู้จักบทบาทหน้าที่ และสิทธิของตนเองรวมทั้งไม่เข้าใจหลักเกณฑ์และวิธีการที่เป็นประชาธิปไตย จึงทำให้สังคมไทยทุกวันนี้มีความวุ่นวาย ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันแบ่งกันเป็นฝักเป็นฝ่ายอย่างชัดเจน และมุ่งใช้กำลังต่อกัน ดังนั้น จึงต้องร่วมกันคิดหาแนวทางป้องกันปัญหาดังกล่าวให้กับสังคม ไม่ให้การใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นอีกในอนาคตโดยการปลูกฝังจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันและยอมรับความแตกต่างในความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายเรียนรู้ในสิทธิหน้าที่ของตนเคารพกฎหมาย และปฏิบัติตามกติกากำหนดวิถีทางประชาธิปไตย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554 : 7-10)

การศึกษาของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน จึงเท่ากับว่าประชาชนเป็นผู้ปกครองประเทศ ซึ่งคุณภาพการปกครองจะดีเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับผู้ปกครอง นั่นก็คือประชาชน ดังนั้น ถ้าประชาชนมีคุณภาพดี ประชาธิปไตยก็มีคุณภาพดีด้วย เพราะคุณภาพของประชาธิปไตยขึ้นอยู่กับคุณภาพประชาชน ส่วนคุณภาพของประชาชนขึ้นอยู่กับการศึกษา เพราะการศึกษาช่วยให้เกิดสติปัญญา คิดพิจารณาตัดสินใจสิ่งใดด้วยความมีเหตุและผลรวมทั้งได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองและเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนเอง จึงมักจะติดตามข่าวสารทางการเมือง มีความสนใจทางการเมือง และมีความรู้ความเข้าใจว่าตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม นโยบายใด ๆ ที่สังคมออกมาก็ย่อมจะมีผลกระทบต่อเขาโดยตรง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษามักจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจในการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน การจัดการความรู้วิถีชีวิตประชาธิปไตย ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบตนเอง และสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาระดับการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมปัญญา ๓ กับการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมผสานวิธี พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน ๓ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพิริยาลัย โรงเรียนนารีนรัตน์ และโรงเรียนเมืองแพร่ การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔-๖ ในเขตอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

จำนวน 2,979 คน (ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา (Education Management Information System : EMIS), ออนไลน์) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 353 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อน ที่ 0.05 (วัลลภ สุขสวัสดิ์, 2561 : 76) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก 3) นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันหรือไม่ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า ระดับการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม

การขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียน		ระดับความคิดเห็น		
มัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านหลักสูตร	3.63	0.72	มาก
2	ด้านกิจกรรม	3.75	0.73	มาก
3	ด้านสิ่งแวดล้อม	3.69	0.74	มาก
ภาพรวม		3.69	0.65	มาก

เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านกิจกรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.73) รองลงมา ได้แก่

ด้านสิ่งแวดล้อม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.74) น้อยที่สุด ได้แก่ ด้าน
 หลักสูตร มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.63$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมปัญญา 3 กับการ
 ขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
 มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงมาก ($r = .827^{**}$) หลักธรรมปัญญา ๓ มีความสัมพันธ์กับการ
 ขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ในเชิง
 บวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมปัญญา 3 กับการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบ
 ประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	การขับเคลื่อน แนวคิดระบอบ ประชาธิปไตย	ตัวแปรตาม		
		ด้านหลักสูตร	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งแวดล้อม
ตัวแปรต้น				
หลักธรรมปัญญา 3	.827**	.917**	.910**	.919**
ด้านศุตมยปัญญา	.685**	.686**	.569**	.626**
ด้านจินตมยปัญญา	.757**	.743**	.635**	.701**
ด้านภาวนามปัญญา	.778**	.767**	.650**	.720**

จากตาราง พบว่า หลักธรรมปัญญา 3 มีความสัมพันธ์กับการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบ
 ประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์สูงมาก กล่าวคือ เมื่อนำหลักปัญญา 3 มาบูรณาการกับการ
 ขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ทำให้
 นักเรียนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 3. ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบ
 ประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้แก่ (1) หลักสูตรการเรียน
 การสอนเน้นการพัฒนาทางด้านความรู้ความสามารถเพื่อใช้ในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นหรือเพื่อใช้
 พัฒนาด้านอาชีพ ทำให้วิชาที่เกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยมีเวลาในการสอนน้อย (2) หลักสูตร

การพัฒนาและขับเคลื่อนประชาธิปไตยมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่พลเมือง (3) เกิดโรคระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-2019) ทำให้นักเรียนไม่สามารถทำกิจกรรมการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยได้อย่างเต็มที่ (4) การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยมีน้อย (5) สถานที่ในการจัดกิจกรรมการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยมีน้อย (6) งบประมาณในการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนมีน้อย

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ (1) เพิ่มเวลาวิชาในหลักสูตรเกี่ยวกับการขับเคลื่อนและพัฒนาระบอบประชาธิปไตย (2) สอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในประชาธิปไตย (3) ใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการรณรงค์และขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตย (4) ขอความสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านกิจกรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.73) รองลงมา ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.74) น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านหลักสูตร มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.63$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$) การประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมทั้ง ๔ องค์ประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุดเช่นกันการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานงานตามร่างรูปแบบโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิโดยภาพรวมมีความเป็นไปได้มากและเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าทุกองค์ประกอบ มีความเป็นไปได้มากเช่นกัน (วันชัย หวังสวัสดิ์, 2559 : 164)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมปัญญา 3 กับการขับเคลื่อน
แนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีความสัมพันธ์
เชิงบวกอยู่ในระดับสูงมาก ($r = .827^{**}$) เมื่อนำหลักปัญญา 3 มาบูรณาการกับการขับเคลื่อนแนวคิด
ระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ทำให้นักเรียนมีส่วน
ร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกับการวิจัยเรื่อง “การพัฒนา
รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา ๓ ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย” ผลจากการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3
ประกอบด้วย ผู้เรียน มีพื้นฐานความรู้เพียงพอในการศึกษาตามหลักสูตรที่เปิดสอน ผู้สอน อาจารย์มี
คุณวุฒิ ประสบการณ์ ความรู้และความเข้าใจในรายวิชาที่สอน บทเรียนหรือเนื้อหาที่สอน ได้แก่
มีความสอดคล้องของรายวิชากับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ความพอเพียงของอาคารเรียน ห้องเรียน
ห้องโสตทัศนูปกรณ์และห้องปฏิบัติการ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการลด
สัดส่วนการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ และเพิ่มสัดส่วนการปฏิบัติและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง
ผู้เรียนให้มากขึ้น (วีรวัฒน์ แก้วทองใหญ่ และพระเมธาวิญญูรส, 2562 : 987-988)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบ
ประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า หลักสูตรการเรียนการ
สอนเน้นการพัฒนาทางด้านความรู้ความสามารถเพื่อใช้ในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นหรือเพื่อใช้พัฒนา
ด้านอาชีพ ทำให้วิชาที่เกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยมีเวลาในการสอนน้อย หลักสูตรการพัฒนา
และขับเคลื่อนประชาธิปไตยมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่พลเมือง เกิดโรคระบาดของ
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-2019) ทำให้นักเรียนไม่สามารถทำกิจกรรมการขับเคลื่อนระบอบ
ประชาธิปไตยได้อย่างเต็มที่ การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการขับเคลื่อนระบอบ
ประชาธิปไตยมีน้อย สถานที่ในการจัดกิจกรรมการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยมีน้อย งบประมาณ
ในการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียนมีน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง
“ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการออกแบบรูปแบบการศึกษาประชาธิปไตยเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง
ให้กับเยาวชนในชุมชน” ผลการวิจัยพบว่า เกิดจากระบบการศึกษาของประเทศไทยนั้นมีการ
เปลี่ยนแปลงตามบริบทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ส่งผลให้การพัฒนาศึกษาประชาธิปไตย
เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองไม่ต่อเนื่อง และหลักสูตรการศึกษาประชาธิปไตยเพื่อสร้างความเป็น

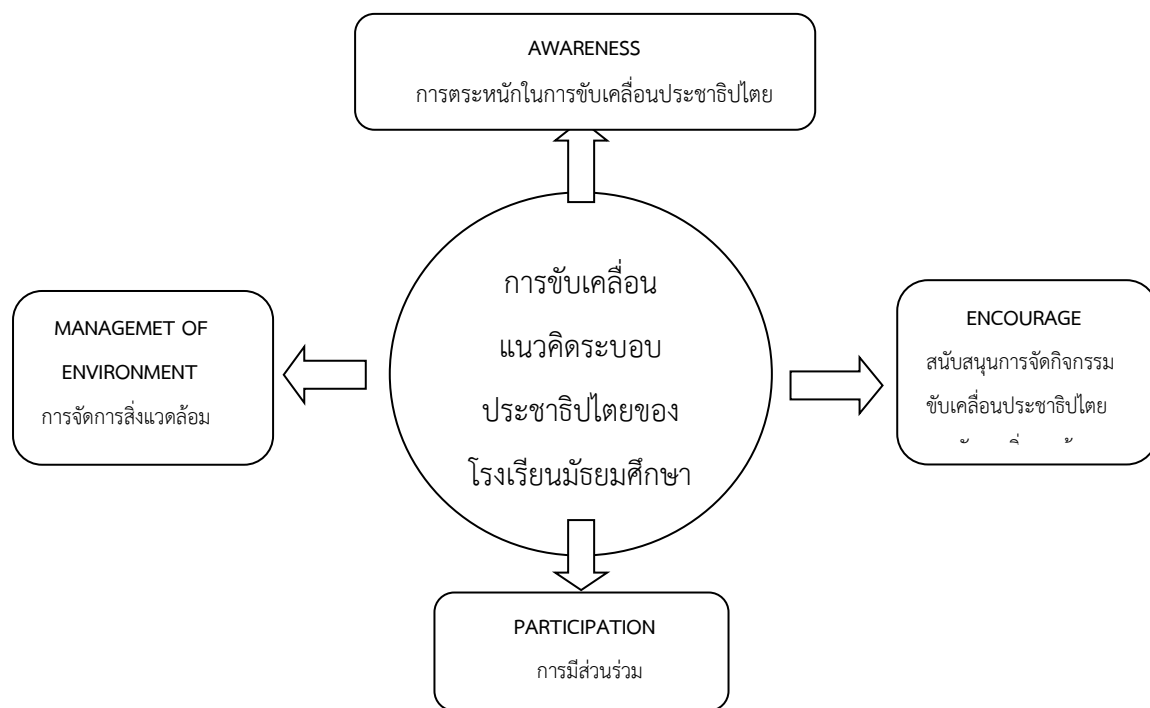
พลเมืองของประเทศไทยนั้น ก็ยังไม่สามารถตอบสนองต่อการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ให้กับเยาวชนไทย ครูและอาจารย์ยังใช้วิธีการเดิม ๆ ในการถ่ายทอดความรู้ ที่เน้นการบรรยายตามทฤษฎี เพื่อนำไปสอบที่เน้นการวัดความจำ แต่ไม่เน้นความเข้าใจ (นิตดา สุริยสมบัติสกุล, 2562 : 1-2)

ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรเพิ่มเวลาวิชาในหลักสูตรเกี่ยวกับการขับเคลื่อนและพัฒนาระบบประชาธิปไตย ควรปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน ควรใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการณรงค์และขับเคลื่อนระบบประชาธิปไตย และความสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้การประเมินที่ขับเคลื่อนด้วยทฤษฎีในการพัฒนาและประเมินโครงการพัฒนาบุคลากรภาพประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ผลการวิจัยพบว่า การนำวิธีการประเมินที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการประเมินที่ใช้ทฤษฎีเป็นฐานไปใช้ในการประเมิน นักประเมินต้องชี้แจงและทำความเข้าใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์รายละเอียดและขั้นตอนในการประเมิน กระบวนการจัดกิจกรรมและวิธีการในการประเมินอย่างชัดเจน เนื่องจากการประเมินตามแนวคิดนี้ ต้องอาศัยความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ผู้รับผิดชอบโครงการผู้บริหารองค์กร บุคลากรในองค์กรและผู้ประเมินเป็นอย่างมากในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การสร้างทฤษฎีโปรแกรมการวางแผนพัฒนากิจกรรมโครงการการนา โครงการไปสู่การปฏิบัติและการออกแบบประเมินจากทฤษฎีโปรแกรมที่สร้างขึ้นทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลการประเมินถูกต้อง ครอบคลุมและเชื่อถือได้อย่างแท้จริง ซึ่งนับว่าเป็นต้นแบบให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปใช้พัฒนาบุคลากรภาพประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนในทุกระดับอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงต่อไป (ประลอง ครุฑน้อย, 2563 : 98-99)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การนำหลักธรรมปัญญา 3 ถือเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการที่ได้มาซึ่งปัญญา หรือ ความรู้อันเป็นจริง มิใช่รู้เท็จ เพราะความเขลา หรือ เชื่อในตำรา ประกอบด้วย (1) ปัญญาที่เกิดจากการฟัง การศึกษาเล่าเรียน (สุตมยปัญญา) (2) ปัญญาที่เกิดจากการคิด การตรึกตรอง (จินตามยปัญญา) (3) ปัญญาที่เกิดจากการอบรม (ภาวนามยปัญญา) มาบูรณาการกับการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบ

ประชาธิปไตย ได้แก่ (1) ด้านหลักสูตร (2) ด้านกิจกรรม (3) ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์
 เป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้กระบวนการจัดการ AEPM : MODEL



แผนภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

อธิบายแผนภาพ

1. A = Awareness การตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในระบบ
 ประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นเนื้อหาที่มีคุณลักษณะสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ต่อสังคม
 การดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาด้วย เหตุและ
 ผล ดังนั้น หากนักเรียนได้เข้าใจในหลักพื้นฐานความเป็นพลเมืองอย่างถูกต้องแล้ว และสามารถนำไป
 ปฏิบัติให้เกิดผลได้ก็จะทำให้สังคมไทยพัฒนาเป็นสังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

2. E = Encourage การสนับสนุนกิจกรรมการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตย ได้แก่
 กิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน เช่น เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงาน

สถานักเรียนนักศึกษา กรรมการนักเรียนนักศึกษา การจัดค่ายประชาธิปไตย การส่งเสริมกิจกรรม
สร้างสำนึกความรักชาติ นำหลักปัญญา 3 มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

3. P = Participation การมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการร่วมกิจกรรมที่
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้นักเรียนได้
เรียนรู้และเข้าใจระบอบประชาธิปไตย ได้ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำไปปฏิบัติ
หรือดำเนินชีวิตในอนาคตได้ กิจกรรมที่จัดควรจัดในสถานที่และเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนได้เข้า
ร่วมมากที่สุด และควรชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมโดยแสดงให้เห็นผลดีและผลเสีย
ของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ควรจัดงบประมาณให้พอเหมาะกับกิจกรรมที่จัด เพื่อเพิ่มความสะดวก
และรวดเร็วในการทำกิจกรรม เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายในการทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ
ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4. M = Management of environment การจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การจัดสถานที่ใน
การแสดงออกของนักเรียน ให้มีพื้นที่เพียงพอกับปริมาณจำนวนนักเรียน การกำหนดพื้นที่นั้นควรให้
ความสำคัญกับความสนใจของนักเรียน โดยสามารถใช้พื้นที่บริเวณที่เป็นจุดศูนย์กลางการรวมตัวของ
นักเรียน เช่น โรงอาหาร สนามกีฬา และลานอเนกประสงค์ รวมทั้งควรจัดสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการ
เรียนรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในสถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถมองเห็น
สื่อต่าง ๆ ได้ทุกสถานที่ เป็นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักเรียนได้อย่างมาก

สรุป

การขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตยของโรงเรียนมัธยมในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
ให้ความสำคัญของหลักสูตรสังคม ศาสนาและวัฒนธรรมในการให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบอบ
ประชาธิปไตยในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ (1) หลักสูตรการเรียนการสอนควรสอดแทรกกิจกรรมการเรียนการ
สอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในประชาธิปไตย (2) ความสำคัญของ
กิจกรรมในโรงเรียนจะเห็นได้ชัดว่าการมีส่วนร่วมของกิจกรรมประชาธิปไตยเริ่มจากในห้องเรียนที่ทุก
คนมีสิทธิในการเลือกหัวหน้าห้อง เป็นการฝึกการใช้สิทธิของตนเพื่อความเท่าเทียมและความเสมอ
ภาค (3) การเข้าร่วมกิจกรรมสถานักเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญในการขับเคลื่อนประชาธิปไตย ซึ่งทุก
โรงเรียนจำเป็นต้องปฏิบัติ ด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนจะเห็นว่าการขับเคลื่อนประชาธิปไตยนั้น

จำเป็นต้องมีเวทีในการแสดงออก เช่น ในการจัดเวทีปราศรัยของผู้สมัครเลือกตั้งสถานักเรียน เป็นสิ่ง
ที่ทุกโรงเรียนต้องให้ความสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- (1) ควรสอดแทรกกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้มีความ
ตระหนักถึงความสำคัญในประชาธิปไตย
- (2) ควรเพิ่มเวลาทำกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยให้มากกว่าเดิม เพื่อให้
นักเรียนได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับประชาธิปไตยมากขึ้น
- (3) ควรจัดสิ่งแวดล้อมให้อื้ออานวยกับการเรียนรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย
รวมถึงการติดตั้งสื่อที่เป็นการเรียนรู้ในระบอบประชาธิปไตยในสถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- (1) ควรให้นักเรียนทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับ
ประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งสถานักเรียน การโต้วาทีเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย เป็นต้น
- (2) ควรนำเทคโนโลยีสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่นักเรียน
ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการขับเคลื่อนแนวคิดระบอบประชาธิปไตย
- (3) ควรมีการประเมินผลการศึกษาในความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- (1) ควรวิจัยเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยของนักเรียน
มัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- (2) ควรวิจัยเกี่ยวกับ การรณรงค์เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน
มัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- (3) ควรวิจัยเกี่ยวกับ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยในโลกออนไลน์
ของนักเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

References

- นิตดา สุริยสมบัติสกุล. (2562). ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการออกแบบรูปแบบการศึกษาประชาธิปไตย เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองให้กับเยาวชนในชุมชน. *การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประลอง ครุฑน้อย และคณะ. (2563). การประยุกต์ใช้การประเมินที่ขับเคลื่อนด้วยทฤษฎีในการ พัฒนาและประเมินโครงการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 13 (1) 98 : 113.
- ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา (Education Management Information System : EMIS). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://data.bopp.bec.info/emis/student.php?Area_CODE=101737&Edu_year=2563 [1 มีนาคม 2564].
- วันชัย หวังสวัสดิ์. (2559). รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัลลภ สุขสวัสดิ์. (2561) *การวิจัยเชิงปริมาณทางรัฐศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วีรวัฒน์ แก้วทองใหญ่ และพระเมธาวิณัยรส. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตาม หลักปัญญา ๓ ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 6 (2) 973 : 990.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. *องค์ความรู้การเลือกตั้ง*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.ect.go.th/ect_th/ewt_news.php?nid=767 [๒๗ กันยายน ๒๕๖๔].
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2554). *พัฒนาประชาธิปไตย พัฒนาการเมืองไทย*. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร.